

به نام خدا

سواد اطلاعاتی والدین، مصرف رسانه‌های خانواده

مولفان :

مه‌دی ولی نژاد

مه‌دی میرزایی

حسن چراغی

فرحناز اسکندری

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

عنوان و نام پدیدآور : سواد اطلاعاتی والدین، مصرف رسانه‌ای خانواده/ مولفان مهدی ولی‌نژاد...[و دیگران].

مشخصات نشر : ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری : ۷۳ص: جدول.

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۱۲۷-۹

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : مولفان مهدی ولی‌نژاد، مهدی میرزایی، حسن چراغی، فرحناز اسکندری.

یادداشت : کتابنامه: ص. ۶۷ - ۷۳.

Information literacy

موضوع : سواد اطلاعاتی

Child rearing

کودکان -- سرپرستی

Parent and child

والدین و کودک

شناسه افزوده : ولی‌نژاد، مهدی، ۱۳۶۱-

رده بندی کنگره : ZA۳۰۷۵

رده بندی دیویی : ۰۲۸/۷

شماره کتابشناسی ملی : ۹۲۷۳۴۵۳

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

نام کتاب : سواد اطلاعاتی والدین، مصرف رسانه ای خانواده

مولفان : مهدی ولی‌نژاد - مهدی میرزایی - حسن چراغی - فرحناز اسکندری

ناشر : ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۲

چاپ : زیرجد

قیمت : ۶۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان :

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۱۲۷-۹

تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

چاپ و نشر ارسطو
Chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	مقدمه.....
۹	ضرورت و اهمیت سواد اطلاعاتی برای والدین.....
۱۲	تعاریف، مفاهیم، نظریه ها و دیدگاه ها در خصوص سواد اطلاعاتی.....
۳۳	ابعاد سواد اطلاعاتی.....
۳۶	نظریه های سواد اطلاعاتی.....
۳۶	مدل بروس.....
۳۷	رویکرد حل مسئله اطلاعاتی شش مهارت بزرگ.....
۴۰	مدل «کولثاو».....
۴۲	مدل جستجوی اطلاعات.....
۴۵	مصرف رسانه ای؛ مفاهیم و نظریه ها.....
۴۵	مفهوم مصرف رسانه ای.....
۴۷	پیشینه مطالعات انجام شده.....
۴۷	پیشینه مطالعات انجام شده داخلی.....
۴۹	پیشینه مطالعات انجام شده خارجی.....
۵۰	مدل مفهومی.....
۵۱	نظریه های تاثیرگذاری رسانه ها.....
۵۱	نظریات فردیناند تونیس.....
۵۱	نظریات دیوید رایزمن.....
۵۲	نظریات مارشال مک لوهان.....
۵۳	نظریات الوین تافلر.....

۵۳ نظریات والتر لیپمن
۵۴ نظریات جرج گاربنر
۵۴ نظریات استوارت هال
۵۵ نظریات برنارد برلسون
۵۵ نظریات لازارسفلد و کاتز
۵۶ نظریات ژوزف کلاپر
۵۷ نظریات ژان کازنو
۵۷ دیگر نظریه ها
۵۸ رضایت شغلی؛ مفاهیم، نظریه ها و دیدگاه ها
۵۸ تعریف رضایت شغلی
۵۹ تبیین کننده رضایت شغلی
۶۰ عوامل سازمانی
۶۰ الف) فرهنگ و جو سازمانی
۶۱ ب) حقوق و دستمزد
۶۲ عوامل محیطی
۶۲ الف) سبک سرپرستی
۶۳ ب) گروه کاری
۶۴ ج) شرایط کار
۶۴ د) ترفیحات
۶۵ و) خط مشی های سازمانی
۶۵ ماهیت شغل
۶۶ نتیجه گیری
۶۷ منابع

مقدمه

گسترش کاربرد اینترنت و فناوری‌های آموزشی منجر به تولید حجم عظیمی از اطلاعات شده و افراد باید برای انجام فعالیت‌های حرفه‌ای، شخصی و آموزشی خود بر مهارت‌های پردازش اطلاعات تسلط پیدا کنند.

در این راستا تبحر در کاربرد فناوری اطلاعات کافی نبوده، بلکه یادگیرندگان باید توانایی پردازش، تحلیل و نقد اطلاعات موجود را نیز داشته باشند که داشتن مهارت سواد اطلاعاتی این امکان را فراهم می‌سازد. از سوی دیگر تحقق جامعه اطلاعاتی جبر زمانه است، چون پدیده‌ای است که زیر بنای آن پیشرفت‌های علمی و فنی است.

جامعه امروز ما دائماً در حال تغییر و پیشرفت است، این تغییرات باعث بوجود آمدن جامعه‌ای تحت عنوان جامعه اطلاعاتی یا به تعبیری جامعه معرفتی یا دانشی گردیده است.

جامعه‌ای که الگوهای زندگی، شغلی، آموزشی، تجاری، و حتی اوقات فراغت آن متأثر از پیشرفت اطلاعات است یکی از معیارها و مشخصه‌های مربوط به ظهور جامعه اطلاعاتی، سرعت فراگیری رسانه هاست (تندیسه، ۱۳۹۵).

یونسکو سواد اطلاعاتی را به عنوان یکی از حقوق اساسی بشر، ضروری برای توسعه ملی، رفاه شهروندی، اقتصادی و استانداردهای آموزشی تأیید کرده است (اشرفی ریزی و همکاران، ۱۳۹۲).

برخی از پژوهشگران سواد اطلاعاتی را با میزان استفاده از فناوری مرتبط دانسته اند (تپول و تکانت^۱، ۲۰۱۵).

سواد اطلاعاتی عنصر اصلی یادگیری مادام العمر است، به همین علت قابلیت های سواد اطلاعاتی یادگیری را گسترش میدهد (زرتشتیان و همکاران، ۱۳۹۶). با پیدایش و انبساط انقلاب تکنولوژی در دهه ی ۱۹۸۰ جهان به مرحله ی جدیدی گام نهاد، که در آن رسانه ها، ضمن گام برداشتن در مسیر تکامل و تنوع، به یکی از اجزای اصلی جوامع بشری تبدیل شده اند.

برای اینکه بتوان در برابر رسانه های متکثر موجود، مخاطبینی داشت که بتوانند در کنار بهره برداری آگاهانه و فعالانه از این رسانه ها، خود را در مقابل چالش ها و پیامدهای مخرب آنها حفظ نمایند، باید سواد جدیدی ایجاد کرد (سلوکی و همکاران، ۱۳۹۶).

امروزه استفاده از رسانه های گروهی به عنوان یکی از وسایلی که نیازهای افراد را برطرف می سازد، به شدت افزایش یافته است. رسانه های گروهی انتقال و هدایت دامنه گسترده ای از نمادها، هنجارها، ارزش ها، عقاید، پیامها و افکار درون جوامع را برعهده گرفته اند تا جایی که برخی صاحب نظران معتقدند که رسانه های گروهی کل زندگی فرهنگی و اجتماعی را دگرگون می کنند (تامپسون^۲، ۲۰۱۴).

در عصر حاضر، رسانه ها چه رسانه های گروهی و چه رسانه های نوین، نقش عمده ای در زندگی افراد ایجاد می کنند. به همین دلیل مصرف و کاربرد انواع رسانه ها از جهات گوناگون و در میان گروه های مختلف اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است. مصرف رسانه ای آن میزان از زمانی است که افراد صرف انواع رسانه های گروهی می کنند. این رسانه های گروهی می توانند شامل تلویزیون، رادیو، موسیقی، روزنامه، کتاب، فیلم، مجله و

1- Tapaloglu and Tekkanat

2- Thompson

اینترنت باشند. آگاهی یافتن درباره استفاده‌ها و سو استفاده‌های ممکن، مزایا و مشکلات مربوط به رسانه‌ها، می‌تواند به مخاطبان در تعیین تأثیر پیام‌های رسانه‌ای یاری رساند. سواد اطلاعاتی یک قابلیت است. قابلیتی که فرد را قادر می‌سازد در ابتدا نیاز اطلاعاتی خود را تشخیص داده و سپس اطلاعات مرتبط به آن را به دست آورده و در نهایت به نحوی موثر و کارآمد از این دستاوردها استفاده نماید (وند دورد^۱، ۲۰۱۰).

اخیراً، مطالعات زیادی بر روی تأثیر ایجاد شده از سوی رضایت شغلی والدین انجام شده که نشان می‌دهد که والدین دارای رضایت شغلی بالاتر، بهتر از آنهایی عمل می‌کنند که رضایت شغلی پایین تر دارند (نایانانونت و ساترانوند^۲، ۲۰۱۷: ۴).

در واقع رضایت شغلی موضوع مهمی در مبحث حفظ و نگهداری منابع انسانی یک سازمان به شمار می‌رود و بی‌توجهی به آن در بلندمدت، سیستم اجتماعی سازمان را مختل نموده و موجب بروز عصیان، کاهش حس مسئولیت‌پذیری و در نهایت ترک خدمت می‌شود (اسماعیلی و صیدزاده، ۱۳۹۶).

تعریف رضایت شغلی را می‌توان به تلاش کلاسیک که در سال ۱۹۳۵ توسط رابرت هاپاک^۳ تعریف شد، نسبت داد. وی درباره پیچیدگی رضایت شغلی هشدار داد و آن را به عنوان ترکیبی از موارد روان‌شناختی، فیزیولوژیک و محیطی که باعث می‌شود شخص اظهار نماید که «من از شغل خود رضایت دارم» تعریف کرده است (هوی و میسکل^۴، ۱۳۸۲).

شفیع آبادی (۱۳۷۶) به نقل از هاپاک رضایت شغلی را مفهومی پیچیده و چند بعدی می‌داند که با عوامل روانی، جسمانی و اجتماعی ارتباط دارد. تنها یک عامل موجب رضایت

1- Van de Vord

2 - Naiyananont & Smuthranond

3 - Hoppak

4- Hoy & Miskill

شغلی نمی شود. بلکه ترکیب معینی از مجموعه عوامل گوناگون سبب می گردد که فرد شاغل در لحظه معینی از زمان از شغلش احساس رضایت نماید و از آن لذت ببرد. بدیهی است این گونه افراد بر اساس میزان سواد و اطلاعات که کسب کرده اند و مصرف رسانه ای که داشته اند عملکرد بهتر و در نتیجه، والدین رضایت شغلی مناسب تری دارند و در نهایت بهره وری و کارایی آنها افزایش خواهد یافت.

ضرورت و اهمیت سواد اطلاعاتی برای والدین

امروزه اطلاعات در حجم زیاد و با تنوع گسترده ای تولید می شود. همه افراد، چه در محیط دانشگاهی و چه در محیط کسب و کار، با این چالش مواجه شده‌اند که در میان انبوه اطلاعات چگونه دست به انتخاب بزنند و از صحت و سقم آن اطمینان یابند. علاوه بر این، مسئله ارزیابی درجه اهمیت اطلاعات و نیز مسئله جابه جایی اطلاعات، مشکل عمده ای است که چالش برانگیز شده است. تنها حجم اطلاعات باعث نمی شود که مردم آگاه و باسواد شوند، این مسئله نیاز به یادگیری مادام العمر دارد که با توسعه سواد اطلاعاتی مرتبط است. در واقع بدون داشتن سواد اطلاعاتی اصل یادگیری دستخوش اختلال خواهد شد.

اما با داشتن سواد اطلاعاتی افراد می توانند دامنه دانش خود را گسترش دهند، خودمدارتر گردند و نظارت بیشتری بر یادگیری خود داشته باشند (طبرسا و همکاران، ۱۳۹۵).

سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از مهارت های فردی نقش به سزایی در توانایی کسب نیازهای اطلاعاتی و به کار بردن آنها برای ایجاد و خلق ایده های جدید دارد (طبرسا و همکاران، ۱۳۹۵).

از این رو در عصر اطلاعات و رسانه، خواندن و نوشتن نه تنها نشان دهنده سواد نیست، بلکه اگر با «سواد اطلاعاتی و سواد رسانه» همراه نباشد، می تواند به نادانی بیشتر ناشی از پذیرش اطلاعات گمراه کننده و نادرست منتهی شود. سواد اطلاعاتی یکی از مشخصه

های بارز جامعه اطلاعاتی است که این امکان را به فرد می‌دهد تا برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود بتواند به آسانی به اطلاعات دسترسی پیدا کند، از آنها استفاده و آنها را بررسی و ارزیابی کند.

در قرن بیست و یکم چنین مهارت‌هایی را که دانش و اطلاعات را با کارایی به خدمات و کالاهای نو و ابتکاری تبدیل می‌کند، معرف اقتصادهای موفق بر دانش برشمرده اند (حسین تبار و بریمانی، ۱۳۹۸).

رضایت شغلی می‌تواند یکی از عوامل مهم و اثرگذار در عملکرد کارکنان هر سازمان باشد. مطالعه رضایت شغلی از دو جنبه مهم می‌باشد: نخست، از جنبه انسانی که شایسته است با کارکنان به صورت منصفانه و احترام رفتار شود و دوم از جنبه رفتاری که توجه به رضایت شغلی می‌تواند رفتار کارکنان را به گونه ای هدایت نماید که بر کارکرد و وظایف سازمانی آنها اثر بگذارد (اسماعیلی و صید زاده، ۱۳۹۶).

رضایت شغلی عامل مهمی در جهت افزایش کارایی و نیز رضایت فردی در سازمان محسوب می‌گردد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵).

رضایت شغلی کارکنان علاوه بر اینکه احترام به کرامت انسان‌ها محسوب می‌شود به عنوان عاملی در افزایش بهره‌وری به شمار می‌آید (اسماعیلی و صید زاده، ۱۳۹۶).

ضرورت موضوع، از آنجایی مشخص می‌شود که می‌تواند مورد استفاده سیاستگذاران آموزشی کشور و خانواده‌ها و مراکز آموزشی و تربیتی جامعه قرار گیرد و به سیاست‌گذاران کمک خواهد کرد تا در برخورد با رشد سریع فناوری اطلاعات در عصر حاضر با بکارگیری نیروی انسانی کارآمد و آشنا به فناوری اطلاعات و ارتباطات و به تبع آن دارا بودن سواد اطلاعاتی و از سوی دیگر متعهد، باعث افزایش کارایی مراکز آموزشی و تربیتی مرتبط با خانواده و در نهایت رضایت‌ندی شان شود. والدین نقش بسیار مهمی در ایجاد جامعه با سواد دارند. در واقع والدین باید همزمان با پیشرفت جامعه برای تکمیل زنجیره سواد اطلاعاتی نحوه ارائه خدمات خود را تغییر دهند و این مورد در صورتی